

«БЕКІТЕМІН»

«Өркен» балалардың әл-ауқатын арттыру ұлттық ғылыми-практикалық институты»

**ҚоАҚ-ның Президенті
Сакенова Е.Н.**

«25» сәуір 2025 ж.

**«Өркен» балалардың әл-ауқатын арттыру ұлттық ғылыми-практикалық институты» коммерциялық емес акционерлік қоғам қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау нәтижелері бойынша
АНАЛИТИКАЛЫҚ АНЫҚТАМА**

Алматы қ.

22.09.2025 ж.

Кіріспе

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау «Өркен» балалардың әл-ауқатын арттыру ұлттық ғылыми-практикалық институты» коммерциялық емес акционерлік қоғамы қызметінде Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы №410-V «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңына, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі төрағасының 2016 жылғы 19 қазандағы №12 бұйрығымен бекітілген Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің үлгілік қағидалары және Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі (Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) төрағасының 2022 жылғы 30 желтоқсандағы №488 бұйрығымен бекітілген Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарына сәйкес жүргізілді.

Ішкі талдау объектісі:

«Өркен» балалардың әл-ауқатын арттыру ұлттық ғылыми-практикалық институты» коммерциялық емес акционерлік қоғамы (бұдан әрі – Қоғам).

Қоғам Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 27 мамырдағы №324-лсп қауыпына сәйкес «Адамның өмірлік қимылының ұлттық

институты» коммерциялық емес акционерлік қоғамы ретінде құрылды. Қоғам табыс алуды негізгі мақсат етпейтін және алынған таза кірісті Жалғыз акционердің пайдасына бөлмейтін коммерциялық емес ұйым болып табылады. Қоғам өз қызметін жүзеге асыру мақсатында акциялар шығарады, ал одан түсетін кірістер Қоғамды дамытуға және қызметкерлер үшін қажетті жағдай жасауға ғана пайдаланылады.

1) Қоғамның негізгі қызмет түрі – білім беру саласындағы өзге де (басқа топтамаларға кірмейтін) қызмет түрлері:
- білім беру бағдарламаларын әзірлеу, біліктілікті арттыру курстарын өткізу және оқу орындарының директорлары мен мұғалімдеріне, сондай-ақ балалардың құқықтарын қорғауға жауапты ұйымдардың қызметкерлеріне курстан кейінгі қолдау көрсету;

- балалардың, балалардың және ата-аналардың құқықтарын қорғауға жауапты білім беру мекемелері мен ұйымдары үшін оқу-әдістемелік кешендерді, оқу-әдістемелік құралдарды, ғылыми-әдістемелік материалдарды, оқу, ақпараттық және цифрлық ресурстарды әзірлеу;

- жеке тұлғаны дамыту, оң білім беру ортасын құру, балалардың құқықтарын қорғау және қорғау мәселелері бойынша ғылыми-тәжірибелік конференциялар, форумдар, семинарлар, вебинарлар, дөңгелек үстелдер, шеберлік сабақтары, тренингтер өткізу;

2) ақпараттық жүйелер мен деректер қорын жүргізумен ақпараттық-әдістемелік қамтамасыз ету:

- Интернет-порталда балалар мен оқушыларға, мұғалімдерге, ата-аналарға арналған презентацияларды, мәтіндік, аудио және бейнематериалдарды дайындау және орналастыру;

3) меншікті жылжымайтын мүлікті жалға беру және басқару:

- Қоғамның негізгі қызметі шеңберінде Қоғамның жылжымайтын мүлкін мүліктік жалдауға (жалға алуға) беру (жалға алу);

4) конференциялар мен сауда көрмелерін ұйымдастыру.

Қоғамның орналасқан жері:

Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы, Медеу ауданы, Митин көшесі, 6-үй.

Құрылтайшысы:

Қазақстан Республикасының Үкіметі атынан — ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу үшін негіз: Қоғам Президентінің «Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу туралы» 2023 жылғы 12 шілдедегі № 116 0/Д бұйрығы (1-қосымша)

Талдау кезеңі:

2023 жылғы 1 қаңтардан бастап 2024 жылғы 31 желтоқсанға дейін.

Жүргізу мерзімі:

30 (отыз) жұмыс күні.

Уәкілетті тұлға:

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицер — Манапов Е.

Жұмыс тобының құрамы:

- Самсаев И.М. – Вице-президент;
- Таипова М.К. – Балалардың әл-ауқатын мониторингілеу және диагностикалау департаментінің директоры;
- Саликова А.М. – Ақпараттық технологиялар департаментінің директоры;
- Мурзамадиев Ж.Б. – Кәсіби даму департаментінің директоры;
- Аметов О.Ж. – Құқықтық қамтамасыз ету, экономика, қаржы және мемлекеттік сатып алу басқармасының басшысы;
- Сулейменова М.А. – Кадрлық және құжаттамалық қамтамасыз ету бөлімінің бастығы.

Бұрынғы талдау:

2023 жылғы тамыз айында 2021–2022 жылдарға арналған кезең бойынша жүргізілген.

Сипаттама бөлігі.

1. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне бейім позицияларды анықтауды қоса алғанда, адам ресурстарын басқару.

Іріктеу және тағайындау тәртібі 2021 жылғы 21 қаңтардағы «АҰДҰИ» КеАқ-ның Президентінің міндетін атқарушының №2-о-д бұйрығымен бекітілген «Бос лауазымдарға конкурс өткізу тәртібі туралы ережемен» реттеледі. Ол конкурс нәтижелері бойынша тағайындалатын лауазымдардың тізбесін белгілейді. Ережеге сәйкес, жүргізушілер, кеңсе тазалаушылар, күзетшілер, электриктер, ғимарат пен аумақты күтіп-ұстау жұмысшылары конкурстық тағайындалады.

Конкурстық тағайындалған тұлғаларды қоспағанда (жүргізушілер, кеңсе тазалаушылар, күзетшілер, электриктер, ғимараттар мен аумақтарды күтіп ұстау жұмысшылары) конкурстық іріктеусіз жоғарылату немесе тағайындау жағдайлары анықталған жоқ.

Қазіргі таңда біліктілік талаптарына сәйкес келмейтін қызметкерлер анықталған жоқ. Жақын туыстары (ата-анасы, балалары, асырап алушылар, асырап алынғандар, толық және туған туыстары, ата-әжесі, немерелері) немесе жұбайлары (ерлі-зайыптылар) атқаратын лауазымдарға тікелей бағынатын бос лауазымдарға қатыстылық анықталған жоқ.

Жұмысқа қабылданған қызметкерлердің басшылыққа қатыстылығы: *2022 жылғы 14 желтоқсандағы No 149 бұйрығымен Қоғамның бұрынғы президенті жиені Д.Манапов (Е.Н.Иманғалиевтің әпкесі Д.Омарованың ұлы) Әкімшілік-шаруашылық басқармасының шаруашылықты қамтамасыз ету бөліміне жүргізуші болып жұмысқа қабылданған.*

Қолданыстағы заңнамаға сәйкес лауазымды тұлғаларға (Бірінші вице-президент, вице-президент, қаржы директоры, мемлекеттік сатып алу секторының меңгерушісі) белгіленген сыбайлас жемқорлыққа қарсы қабылданған шектеулер мен тыйымдарды бұзу фактілері жоқ.

Үміткерлер үшін әділетсіз жағдайлар байқалған жоқ.

Тәртіптік жазасы өтелмеген қызметкерлерді көтермелеу шаралары да белгіленбеген.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне бейім болып келесі лауазымдар анықталды: Президент, Бірінші вице-президент, Вице-президент, Қаржы директоры, Бизнесті қолдау бөлімінің басшысы, Құқықтық қамтамасыз ету, экономика, қаржы және мемлекеттік сатып алу бөлімінің бастығы, Бухгалтерлік есеп басқармасының бас бухгалтері, Жоспарлау және мемлекеттік сатып алу секторының меңгерушісі.

Ішкі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдауды жүргізудің үлгілік қағидаларына сәйкес **4-қосымша** толтырылды.

Ұсынымдар: *жақын туыстары (ата-анасы, балалары, асырап алушылары, асырап алынғандар, толық және толық емес аға-інілер, ата-әжелер, немерелер) немесе ерлі-зайыптылар ғана емес, сонымен бірге немере ағалары мен жиендері де қатысты істер бойынша еншілес тұлғалардың сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне мониторингті күшейту.*

2. Мүдделер қақтығысын шешу.

Қоғамда мүдделер қақтығысын анықтау және шешу саясаты бекітілген және жүзеге асырылады, онда әрбір қызметкері кәсіби қызметі мен функционалдық міндеттерін орындау кезінде мүдделер қақтығысын болдырмау/азайту үшін қабылдауы тиіс шаралар кешеніне қойылатын талаптарды анықтайды.

Мүдделер қақтығысын анықтау және шешу саясатының сақталуын сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс офицері, Қоғамның Президенті мен Вице-президенттері, құрылымдық бөлімшелердің басшылары бақылайды.

Талдау барысында әкімшілік нормативтік құқықтық актілер мен лауазымдық нұсқаулықтар арасындағы қайшылықтар — реттеу және бақылау функциялары арасындағы қайшылықтар анықталған жоқ.

Талданатын субъекті қызметкерлері арасында өздерінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде мүдделер қақтығысының жағдайлары анықталған жоқ.

Нормативтік құқықтық актілерде немесе мүдделер қақтығысын шешуге байланысты бизнес-процестерде сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ.

3. Мемлекеттік қызметтерді көрсету.

2023-2024 жылдар кезеңінде Қоғамда мемлекеттік қызметтер көрсетілмеген және Жарғыға сәйкес Қоғамда мемлекеттік қызметтер көрсетуге байланысты қызмет атқармайды.

4. Рұқсат ету функцияларын жүзеге асыру.

2023-2024 жылдар кезеңінде Қоғам рұқсат беру функцияларын қамтамасыз еткен жоқ, және де Жарғыға сәйкес Қоғамда рұқсат беру қызметтерін көрсетуге байланысты қызметі атқармайды.

5. Бақылау және аудит функцияларын жүзеге асыру.

Қоғам бақылау және аудит функцияларын орындамайды. Қоғамда ішкі аудит қызметі ұйымдастырылған.

Қатаң есептегі бланкілерді (сертификаттарды) есепке алуға қатысты: Бланкілерді (сертификаттарды) есепке алу Қоғам Президентінің 9 наурыздағы № 49 ө/қ бұйрығымен бекітілген «Педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру курстарын бітіргені туралы куәліктер бланкілерінің қозғалысы туралы» Ережеге (бұдан әрі –Ереже) сәйкес жүргізіледі.

2024 жылғы 20 наурыздағы № 66 ө/қ бұйрығымен бланкілердің (анықтамалардың) есебін жүргізуге жауапты тұлға болып Али-Заде Сурия Мұратқызы тағайындалды. Анықтама бланкілері бөлім басшысының сейфінде сақталады.

Ішкі аудит қызметі қызметкерінің Қоғамда үлестес тұлғалары жоқ. Талдау барысында Ішкі аудит қызметінің есептері, сондай-ақ 2023–2024 жылдарға арналған тәуелсіз аудиторлардың есептері қаралды. Бұл есептерде атап өтер кемшіліктер:

- құжат айналымы мен бақылаумен байланысты операциялық тәуекелдерді арттыратын бөлімшелер арасындағы аумақтық алшақтық (Алматы және Астана);
- ресурстарды басқару саласындағы жеке бұзушылықтар (қызметтік көлік құралдарын дұрыс пайдаланбау, техниканы тиімсіз сақтау), олар бойынша ішкі аудит қызметінің қадағалауымен кемістіктер жойылып, шаралар қолданылған.

Аумақтық алшақтық мәселесі Білім министрінің 2025 жылғы 25 мамырдағы бұйрығымен Қоғамның атқарушы органының орналасқан жерін Астана қаласынан Алматы қаласына, Медеу ауданы, Митин көшесіндегі, 6-ғимарат көшірілуімен шешілген.

Қызметтік көлік құралдарын мақсатсыз пайдалану фактісіне байланысты қызметтік көлік құралының жүргізушісі 2025 жылғы 22 ақпанда қаржылай келтірілген шығынды қайтарды (2025 жылғы 22 ақпандағы №2 төлем тапсырмасы 1 192 800 теңге).

***Ұсыныстар:** Кәсіпорынның көлік құралдарын пайдалануға байланысты тапсырыстар мен бастапқы құжаттарды өңдеуді бақылауды күшейту.*

6. Бюджеттік және қаржылық ресурстарды игеру және бөлу.

Қоғамның даму жоспарын Директорлар кеңесі бес жылға бекітеді. Келесі жылға арналған бюджет жыл сайын нақтыланады, сонымен қатар жылына екі рет жартыжылдық нақтылау жүргізіледі. Барлық жаңартулар мен түзетулерді Директорлар кеңесі бекітеді.

Компанияда Ішкі аудит қызметі (ІАҚ) бар. Оның жұмысында 2022 жылғы 7 шілдеде Директорлар кеңесінің қаулысымен бекітілген «Адамзаттың үйлесімді дамуының ұлттық институты» коммерциялық емес акционерлік қоғамының ішкі аудит қызметі туралы ереже» басшылыққа алынады. ІАҚ бір штаттық қызметкерден тұрады.

Ішкі аудит қызметінің аудит кезеңдері Директорлар кеңесі бекіткен ІАҚ жұмыс жоспарына сәйкес келеді. Сондай-ақ тәуелсіз сыртқы аудит қызметтері Компанияның қаржы-шаруашылық қызметіне жыл сайынғы аудитті жүргізді.

Мемлекеттік сатып алу порталында сатып алу жоспарлары белгіленген мерзімде орналастырылды;

2023 жылы 14 тауарлар мен қызметтер жеткізушілері және 2024 жылы 16 тауарлар мен қызметтер жеткізушілері міндеттемелерін орындаудағы кешіктірулерді қоспағанда, тауарларды жеткізу, жұмыстарды орындау, қызметтерді көрсету сапалы және уақтылы орындалды. тауарлар мен қызметтер жеткізушілердің міндеттемелерін шарттардағы тиісті уақытынан кешіріктіріп орындағандар тауарлар мен қызметтер жеткізушілердің жалпы санының 8%-ын құрады;

Камералдық тексерулердің нәтижелері бойынша сатып алуды қайта қарау немесе күшін жою фактілеріне қатысты 2023 жылы бір жағдай болды – Алматы қаласы мемлекеттік ішкі аудит департаменті (ІМАД) хабарламасы негізінде. 2024 жылы 3 түзету жасалды. Екеуі Алматы қаласының ІМАД мемлекеттік мекемесінің хабарламасы негізінде жойылды, ал біреуі Қоғам қызметшісімен уақытында қайта қаралып, түзетілді.

7. Жеке және заңды тұлғалармен шарттар түзілуі.

Еншілес компаниялар, сондай-ақ қарсы тараптың әртүрлі бағыттағы және өзіне тән емес жұмыстарды орындауы фактілері анықталған жоқ.

Келісімшартты орындау кезеңінде елеулі түзетулер енгізу фактілері анықталған жоқ.

8. Ақпараттық жүйелерді әзірлеу және пайдалану.

2023–2024 жылдар аралығында Қоғам ІТ өнімдерін әзірлемеген, сондай-ақ Қоғамның Жарғысына сәйкес ІТ өнімдерін әзірлеу қызмет түрі көзделмеген.

9. Талдау субъектісінің ұйымдастыру-басқару қызметінен туындайтын басқа да мәселелер:

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы жұмысты ұйымдастыру саласында:

- Штаттық кестеде сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс офицері лауазымы бар. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес комплаенс офицері 2022 жылдың сәуірінен бастап жұмыс істейді;
- сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат жөніндегі іс-шаралар жоспары бекітілген;
- талдау субъектісінің қызметкерлеріне сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша жоспарға сәйкес түсіндіру және оқыту іс-шаралары жүргізілуде;
- талдау субъектісінің мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілетті тұлғалар немесе оларға теңестірілген тұлғалар болып табылатын қызметкерлері сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді уақытылы және толықтай қабылдайды;
- талдау субъектісі қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді бұзу фактілері анықталған жоқ;
- талдау субъектісі қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасағаны үшін қылмыстық жауапкершілікке тартылған фактілері: 2023 жылғы 15 мамырда Қоғамның бұрынғы Президент Е.Н. Иманғалиев немере інісі жүргізуші Д.Манаповты Алматыдан Астанаға көшіру туралы бұйрық шығарды. Алайда, 2023 жылдың 15 мамырынан 2024 жылдың желтоқсанына дейін Д.Манапов іс жүзінде жұмыста болмаған.,

Бұрынғы Президент Иманғалиев Е-нің қылмыстық ниеттері туралы кадр қызметі мен басқа да қызметкерлер білмеген. Иманғалиев Е. өз жүргізушісі Манапов Д.-ға қатысты ешқандай шағым немесе наразылық білдірмеген. Жүргізуші бірінші басшымен бірге Астана қаласында болғандықтан, Алматы қаласында орналасқан кадр қызметі мен өзге қызметкерлердің оның еңбек қызметін тексеру мүмкіндігі болмаған. Сондықтан олар жүргізушінің жұмыс орнында болғаны туралы ай сайынғы жұмыс уақыты табеліне қол қойып отырған. Бұдан бөлек, олар жүргізуші мен бұрынғы Президент арасындағы алыс туыстық байланыстар туралы да бейхабар болған.

Бұрынғы Президент жүргізуші Манапов Д.-ның іс жүзінде Қоғамда жұмыс істемегенін біле тұра, ай сайынғы жұмыс уақыты табельдеріне қасақана қол қойған. Осылайша, 2023 жылдың мамыр айынан 2024 жылдың желтоқсан айына дейінгі кезеңде Манапов Д.-ға жалпы сомасы **5 922 367 теңге** көлемінде ақшалай қаражат төленген. Бұл сома жалақы, пайдаланылмаған еңбек демалысына өтемақы және өзге де төлемдер түрінде аударылған. Келтірілген шығын 2025 жылғы 27 ақпандағы №5 төлем тапсырмасымен толық көлемде өтелген (қайтарылған).

Қоғамның бұрынғы Президенті Иманғалиев Е.Н.-ге қатысты ҚР Қылмыстық кодексінің 361-бабының 4-бөлігінің 3-тармағы бойынша — қызметтік өкілеттіктерін асыра пайдалану фактісі бойынша сот үкімі шығарылған. Сот шешімімен оған бостандығын шектеу жазасы және мемлекеттік және квазимемлекеттік ұйымдарда лауазым атқару құқығынан өмір бойына айыру түріндегі жаза тағайындалған;

- жеке және заңды тұлғалардан, оның ішінде бұқаралық ақпарат құралдарында талданатын субъекті қызметкерлеріне қатысты сыбайлас жемқорлық сипаттағы заңсыз әрекеттерге қатысты шағымдар түскен жоқ.

Талдау барысында Қоғамның Жарғысы, департаменттер мен олардың құрылымдық бөлімшелері туралы ережелер, сондай-ақ Қоғам қызметін реттейтін өзге де ішкі нормативтік құжаттар зерделенді. Талдау нәтижесінде дискрециялық өкілеттіктерге және сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылықтардың жасалуына ықпал етуі мүмкін нормаларға қатысты бұзушылықтар анықталған жоқ. Дегенмен, кейбір факторлар үнемі назар аударуды және бақылауды қажет етеді.

Ұсыныстар: Болашақта осындай жағдайларды болдырмау үшін жұмыс уақытында қызметкерлердің жұмыста болуына ішкі бақылауды күшейту.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицер

Манапов Е.

Жұмыс тобының мүшелері:

Вице-президент

Самсаев И.М.

Балалардың әл-ауқатын мониторингілеу және диагностикалау департаментінің директоры

Таипова М.К.

Ақпараттық технологиялар департаментінің директоры

Саликова А.М.

Кәсіби даму департаментінің директоры

Мурзамадиев Ж.Б.

Құқықтық қамтамасыз ету, экономика, қаржы және мемлекеттік сатып алу басқармасының басшысы

Аметов О.Ж.

Кадрлық және құжаттамалық қамтамасыз ету бөлімінің бастығы

Сулейменова М.А.